

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ПРОМИСЛОВОСТІ**

**Щодо удосконалення нормативно-правової бази реструктуризації,
роздержавлення вугільної промисловості та розвитку державно-
приватного партнерства у галузі**

Наукова доповідь

Київ – 2015

Наукова доповідь підготовлена в рамках дослідження по темі ПІ-08-12 «Розвиток інституціонального середовища промислового виробництва з урахуванням галузевої специфіки» (номер держреєстрації 0113U004371).

На основі аналізу окремих показників діяльності вугільної промисловості України за 2014 р. та основних законодавчих та нормативно-правових актів з реструктуризації, приватизації та державно-приватного партнерства у вугільній промисловості запропоновано напрями вдосконалення чинної нормативно-правової бази з розвитку вказаних питань у галузі.

Виконавець к.е.н. Маїсурадзе М.Ю.

Зміст

	Стор.
Вступ	4
1. Стан та поточні проблеми вугільної промисловості	6
2. Напрями удосконалення законодавчого та нормативно-правового забезпечення розвитку вугільної промисловості	19
2.1. Реструктуризація	19
2.2. Роздержавлення (приватизація)	28
2.3. Державно-приватне партнерство	30
Висновки	34
Додатки	37

Вступ

За останні 20 років організаційні перебудови стали постійним фактором реформування вугільної промисловості, але замість реалізації заходів з реформування галузі все більш жорсткими ставали бюрократичні перешкоди та збільшувалася кількість рівнів адміністративного управління. На такій основі спроби створення нового виду структури вугільної галузі та системи управління, орієнтованої на розвиток галузі та посилення енергетичної безпеки держави, зазнали фіаско. Ще більше погіршили стан галузі втрата контролю над переважною частиною вугледобувних та шахтобудівних підприємств внаслідок збройного конфлікту, що розрісся на значній території Донецької та Луганської областей.

Відмінною особливістю вугільної промисловості є функціонування великої кількості державних підприємств та господарських товариств права державної власності, але результати їх господарсько-економічної діяльності з року в рік погіршуються, що ніяк не можна назвати стимулом для подальшого розвитку галузі. Враховуючи це, шанс на розвиток вугільної промисловості України є за умови реалізації програми з комплексного реформування, чому заважає недосконала чинна законодавча та нормативно-правова база.

Отже, визначення напрямів удосконалення нормативно-правової бази реструктуризації, роздержавлення вугільної промисловості та розвитку державно-приватного партнерства у вугільній промисловості на теперішній час є особливо актуальним питанням для забезпечення енергетичної безпеки України.

Метою наукової доповіді є визначення напрямів удосконалення нормативно-правової бази реструктуризації, роздержавлення вугільної промисловості та розвитку державно-приватного партнерства у галузі. Відповідно до цього поставлені і вирішені наступні завдання:

розглянуто стан та поточні проблеми вугільної промисловості;

виділено напрями удосконалення чинної законодавчої та нормативно-

правової бази з реструктуризації, приватизації та державно-приватного партнерства у вугільній промисловості.

Об'єктом дослідження є вугільна промисловість України.

Предметом дослідження є сукупність науково-методичних і прикладних аспектів з питань реформування вугільної промисловості.

Інформаційною базою стали законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють здійснення приватизації, реструктуризації та державно-приватного партнерства у вугільній промисловості, інструктивні та статистичні матеріали Міністерства енергетики та вугільної промисловості України.

1. Стан та поточні проблеми вугільної промисловості

Питання необхідності проведення кардинальних реформ у вугільній промисловості, зокрема, щодо реструктуризації галузі, приватизації підприємств та розвитку нових форм співробітництва з представниками приватного сектору економіки, обговорювалися вже не один раз. Так, шляхом приватизації та корпоратизації державних підприємств, за роки незалежності вдалося провести значні реформи в економіці країни, але, поза цим успіхом опинилася вугільна промисловість. Все ще залишається перспективність розвитку підприємств державного сектору економіки, зокрема, у вугільній промисловості¹, але відносно них має проводитись зважена державна політика в сфері реструктуризації з урахуванням сучасних умов та потреб розвитку національної економіки. При цьому реформування вугільної промисловості відповідно до ринкових умов виступає одним з головних завдань розвитку вугільної промисловості та забезпечення енергетичної незалежності держави разом із проведенням техніко-технологічної модернізації підприємств галузі².

Враховуючи світовий досвід реструктуризації вугільної промисловості³ виділяються такі принципи, на яких ґрунтуються її основні положення, зокрема: державне планування та регулювання процесів структурних змін; система пріоритетів, що визначає основні напрямки реструктуризації; обґрунтоване державне фінансування та державна підтримка в процесі реструктуризації; застосування організаційно-економічних важелів (промислова політика, підтримка національних товаровиробників, активізація

¹Геєць В.М. Уроки та перспективи ринкових реформ і довгострокового економічного зростання в Україні / В.М. Геєць // Економічна теорія. – 2004. – № 2. – С. 3-24; Алімов О. Приватизація: стратегія завершального етапу / О. Алімов, В. Ємченко // Економіст. – 2003. – № 8. – С. 28-31; Амоша А. Актуальные проблемы развития угольной промышленности Украины / А. Амоша, В. Логвиненко // Экономика Украины. – 2006. – № 12. – С. 4-10; 11. Амоша О.І. Концептуальні орієнтири промислової політики України (на середньострокову перспективу) / О.І. Амоша, В.П. Вишневський, Л.О. Збаразька // Економіка промисловості. – 2008. – № 4 (43). – С. 3- 21.

² Амоша О.І. Стан, основні проблеми і перспективи вугільної промисловості України: наук. доп. / О.І. Амоша, Л.Л. Стариченко, Д.Ю. Череватський; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2013. – 44 с.; Стариченко Л.Л. Актуальні питання державної політики щодо вугільної промисловості / Л.Л. Стариченко // Економіка промисловості. – 2012. - № 1-2. – С. 34-38.

³ Амоша О. Реструктуризація промисловості. Організаційно-економічні аспекти / О. Амоша // Вісник НАН України. – 1998. – № 9-10. – С. 33-41; Амоша О.І. Зарубіжний досвід реструктуризації вугільної промисловості та результати її проведення в Україні / О.І. Амоша, Л.М. Рассуждай, В.В. Полянський // Економіка промисловості. – 2009. - № 5. – С. 162-173.

інвестиційних процесів) тощо.

Щодо державного планування процесів реструктуризації у вугільній промисловості, то її початок було ініційовано разом із Наказом Президента України «Про структурну перебудову вугільної промисловості»⁴, відповідно до якого основними цілями реструктуризації були: забезпечення економіки країни вітчизняним вугіллям; досягнення економічної рентабельності й економічної безпеки роботи вуглевидобувних підприємств; соціально-економічна стабільність у вугільних регіонах. На жаль, за 10 років чинності даного наказу жодне із поставлених завдань не було до кінця завершено.

Події ж останнього року мали суттєвий негативний вплив на результати діяльності вугільної промисловості. Йдеться про те, що, по-перше, значна кількість підприємств галузі опинилася на території, не підконтрольній офіційній владі, а саме, в зоні проведення антитерористичної операції. Так, за даними Міністерства енергетики та вугільної промисловості України (Міненерговугілля) станом на 19.11.2014 р. 249 державних підприємств, установ, організацій та об'єднань, що належать до сфери управління Міненерговугілля та господарських товариств, щодо яких Міненерговугілля здійснює управління корпоративними правами держави, знаходились в зоні проведення антитерористичної операції⁵ (АТО) (табл. 1), а це близько 73% (рис. 1), з них 19% належать до шахтобудівного комплексу.

Слід зазначити, що зі 148 державних підприємств, установ, організацій та об'єднань, які належать до сфери управління Міненерговугілля і знаходяться в зоні АТО 55% – безпосередньо вугледобувні підприємства (80), які й забезпечують основний видобуток вугілля в державному секторі. Крім того, серед господарських товариств, щодо яких Міненерговугілля здійснює повноваження з управління корпоративними правами держави – 46% шахтобудівних підприємств, а це 80% їх кількості, при цьому ті, що

⁴ Про структурну перебудову вугільної промисловості: наказ Президента України від 07.02.1996 р. № 116/96 <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/116/96> (Втратив чинність).

⁵ Про заходи стабілізації соціально-економічної ситуації у Донецькій та Луганській областях: наказ Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 25.11.2014 р. № 841 [Електронний ресурс] / Міністерство енергетики та вугільної промисловості України. - Режим доступу: <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/doccatalog/list?currDir=50043>

знаходяться в зоні проведення АТО є основними виконавцями будівельних робіт у вугільній промисловості.

Таблиця 1 – Структура підприємств вугільної промисловості, що належать до сфери управління Міністерства енергетики та вугільної промисловості України

Підприємства	На території підконтрольній Україні	В зоні проведення АТО	Всього по Україні
Державні підприємства, установи, організації та об'єднання	66	148	214
Господарські товариства, щодо яких Міненерговугілля здійснює повноваження з управління корпоративними правами держави	28	101	129
Всього	94	249	343

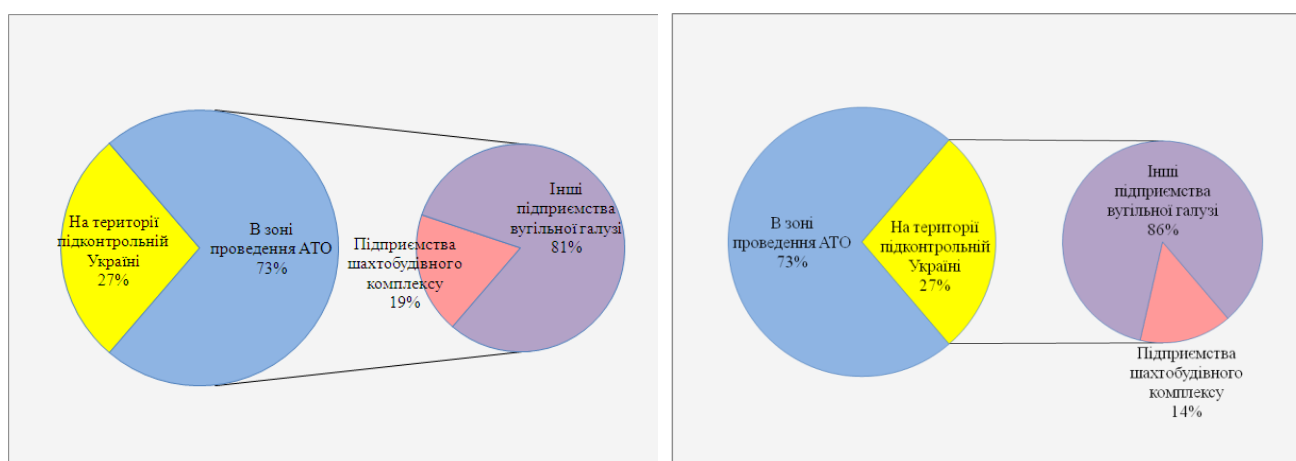

Рис. 1 – Структура підприємств вугільної промисловості за територіальним знаходженням станом на 19.11.2014 р.

Отже, ситуація, в якій опинилися підприємства вугільної промисловості,

підпорядковані Мінвуглепрому, що знаходяться в зоні проведення АТО є вкрай несприятливою не тільки для всієї вугільної промисловості та енергетичної незалежності України, вона також негативно впливає й на споріднені галузі, такі як металургія, а також теплова енергетика, не кажучи про загальне падіння промислового виробництва та ВВП.

Примітно, що частка видобутку вугілля підприємствами державного сектору за 8 місяців 2014 р. суттєво не змінилась (рис. 2).

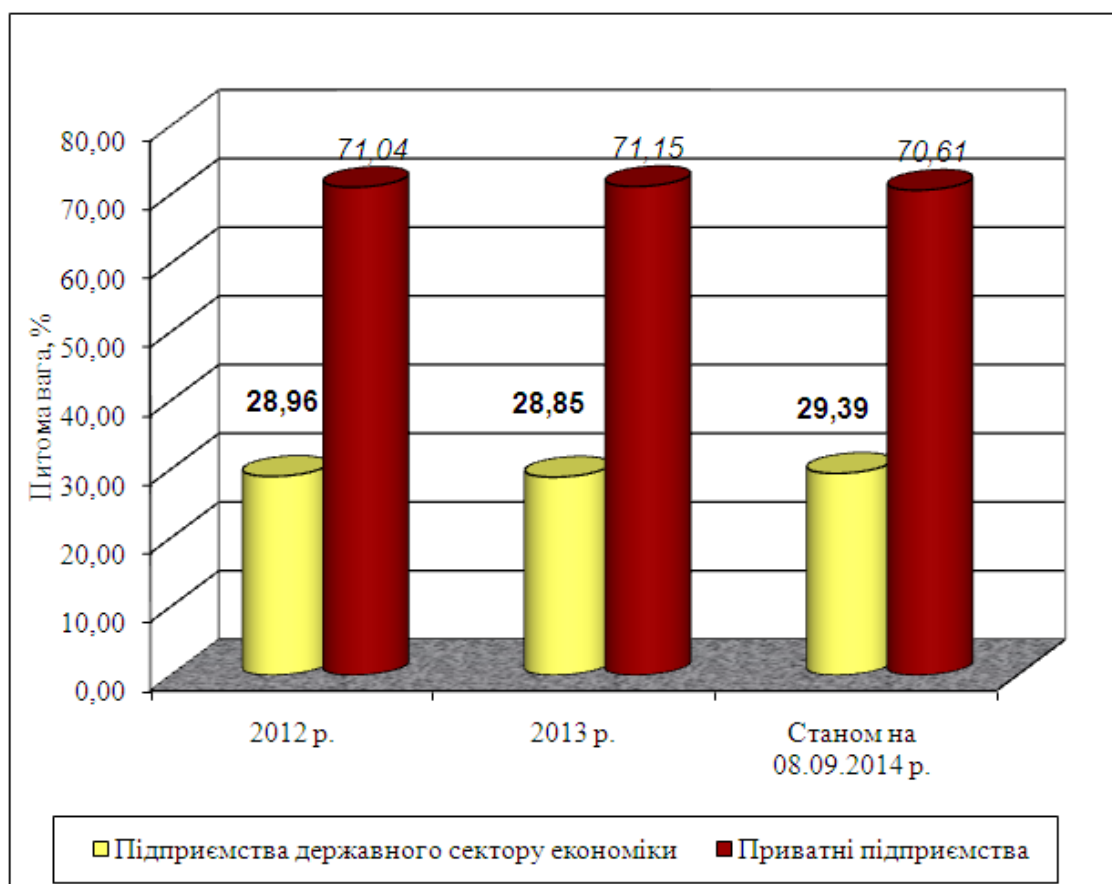

Рис. 2 – Структура видобутку вугілля підприємствами державного та приватного секторів економіки⁶

Як видно з рис. 2, частка підприємств приватного сектору у видобутку

⁶ Розраховано за даними Міністерства енергетики та вугільної промисловості України: Інформаційно-аналітичний звіт про розвиток вугільної промисловості України за січень-грудень 2013 року (за фактичними даними) [Електронний ресурс] / Міністерство енергетики та вугільної промисловості України. - Режим доступу: http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=244911607&cat_id=194359; Основні показники роботи вугільної промисловості України за січень-грудень 2012 р. [Електронний ресурс] / Міністерство енергетики та вугільної промисловості України. - Режим доступу: <http://ukrvuglerobotodavtsi.org.ua/importantly/50-osnovn-pokazniki-roboti-vuglnoyi-promislovost-ukrayini-za-schen-gruden-2012-r.html>; Дані Міністерства енергетики та вугільної промисловості України станом на 08.09.2014 р.

вугілля за 8 місяців 2014 р. становила 70,61%, що не суттєво відрізняється від показників 2012-2013 р., причому за нормального функціонування галузі вона також навряд чи змінилася би кардинально.

У 2012-2013 рр. в галузі спостерігалось зниження обсягів видобутку вугілля як в державному, так і приватному секторі економіки (табл. 2). 2014 р. став критичним для вугільної промисловості, оскільки фактично всі підприємства повноцінно функціонували тільки перші 6 місяців 2014 р., станом же на 08.09.2014 р. обсяг видобутку в галузі був на 10,28% менший, ніж за аналогічний період попереднього року.

Таблиця 2 – Аналіз обсягів видобутку вугілля за секторами економіки в Україні в 2012-2014 рр.⁷

МЛН ТОНН

Підприємства	2012 р.	2013 р.	Відхилення		Станом на 08.09.2013 р.	Станом на 08.09.2014 р.	Відхилення відносно 08.09.2013 р.	
			абс., +/-	відн., +/- %			абс., +/-	відн., +/- %
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Підприємства державного сектору економіки	24,9	24,1	-0,8	-2,94	15,9	14,8	-1,1	-6,92
Приватні підприємства	61,0	59,6	-1,4	-2,44	40,5	35,8	-4,7	-11,61
Всього	85,9	83,7	-2,2	-2,58	56,4	50,6	-5,8	-10,28

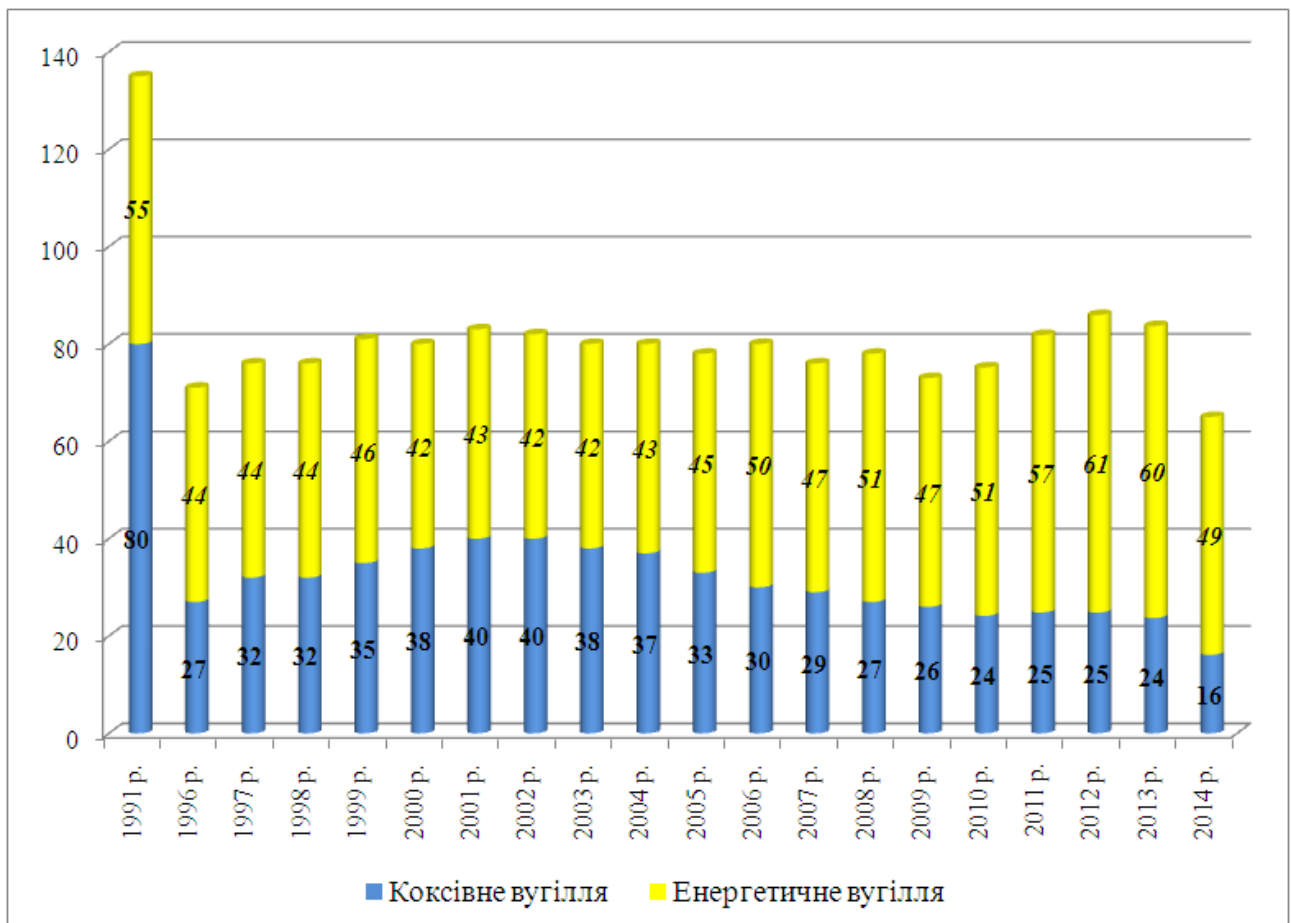
На підтвердження вище зазначеного в табл. 3 наводиться аналіз видобутку вугілля за 2012-2014 рр. за категоріями (коксівне, енергетичне), на рис. 3 наведено динаміку обсягів його видобутку за 1991-2014 рр.

⁷ Розраховано за даними Міністерства енергетики та вугільної промисловості України: див. там само.

Таблиця 3 – Аналіз обсягів видобутку вугілля в Україні за 2012-2014 рр.⁸

МЛН ТОНН

Вугілля	2012 р.	2013 р.	Відхилення		2014 р.	Відхилення	
			абс., +/-	відн., +/-, %		абс., +/-	відн., +/-, %
Коксівне	24,8	23,7	-1,1	-4,43	16,1	-7,6	-31,97
Енергетичне	61,1	60,0	-1,1	-1,88	48,9	-11,1	-18,54
Всього	85,9	83,7	-2,2	-2,62	65,0	-18,7	-22,34

Рис. 3 – Динаміка обсягів видобутку коксівного та енергетичного вугілля в Україні за 1991-2014 рр., млн тонн⁹

⁸ Розраховано за даними Міністерства енергетики та вугільної промисловості України: Статистична інформація за січень – грудень 2012 року (фактична) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/publish/article?art_id=231058 ; Статистична інформація за січень – грудень 2013 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/publish/article?art_id=244907076 ; Статистична інформація за січень – грудень 2014 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/publish/article?art_id=244984286

⁹ Побудовано за даними Міністерства енергетики та вугільної промисловості України: див. там само; Енергетична Стратегія України на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від

Як видно з табл. 3, загальний обсяг видобутку вугілля в 2013 р. знизився порівняно з 2012 р. тільки на 2,62%, при цьому в натуральному вимірі зменшення обсягів видобутку як коксівного, так і енергетичного вугілля було майже однаковими. Щодо 2014 р., то через бойові дії в Донецькій та Луганській областях втрати галузі склали 22,34%, причому найбільшої шкоди було заподіяно видобутку коксівного вугілля, який зменшився майже на третину, при тому, що обсяг видобутку енергетичного вугілля зменшився ледь менше, ніж на 20%. Разом із цим з рис. 4 видно, що у загальному видобутку вугілля починаючи з 2002 р. частка коксівного вугілля поступово зменшується з майже 50% до майже 30% у 2014 р.

Слід зазначити, що згідно Енергетичної Стратегії України на період до 2030 року¹⁰ прогноз попиту на енергетичне та коксівне вугілля може становити 71-75 млн тонн та 34-44 млн тонн, відповідно; при цьому видобуток вугілля можна збільшити до 115 млн тонн на рік, з них 75 млн тонн – енергетичного та 40 млн тонн – коксівного, а цього буде достатньо, щоб забезпечити потреби внутрішніх споживачів.

Отже, розвиток вугільної галузі України гальмується повільною реалізацією планів з її реформування, зокрема, це стосується заходів із приватизації, консервації, ліквідації, передачі в концесію, тощо. Для Державного бюджету досі залишається значним тягарем виплата дотацій на часткове покриття витрат з собівартості вугільної продукції підприємствам державного сектору галузі (рис. 4).

Як видно з рис. 4 дотації з Державного бюджету на часткове покриття витрат з собівартості вугільної продукції за 10 місяців 2014 р. склали майже 8,3 млрд грн, при цьому в першій редакції Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік»¹¹ розмір дотацій був запланований на рівні попереднього року, тобто 13,3 млрд грн, в остаточній редакції його було

27.07.2013 р. № 1071 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://mpe.kmu.gov.ua/>

¹⁰ Енергетична Стратегія України на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.07.2013 р. № 1071 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://mpe.kmu.gov.ua/>

¹¹ Про Державний бюджет України на 2014 рік: Закон України від 16.01.2014 № 719-VII (редакція від 16.01.2014 р.) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/719-18/ed20140116>

зменшено вже до 9,16 млрд грн¹², певно, за нормального функціонування галузі дотації могли навіть перевищити обсяги виділених коштів у 2013 р.

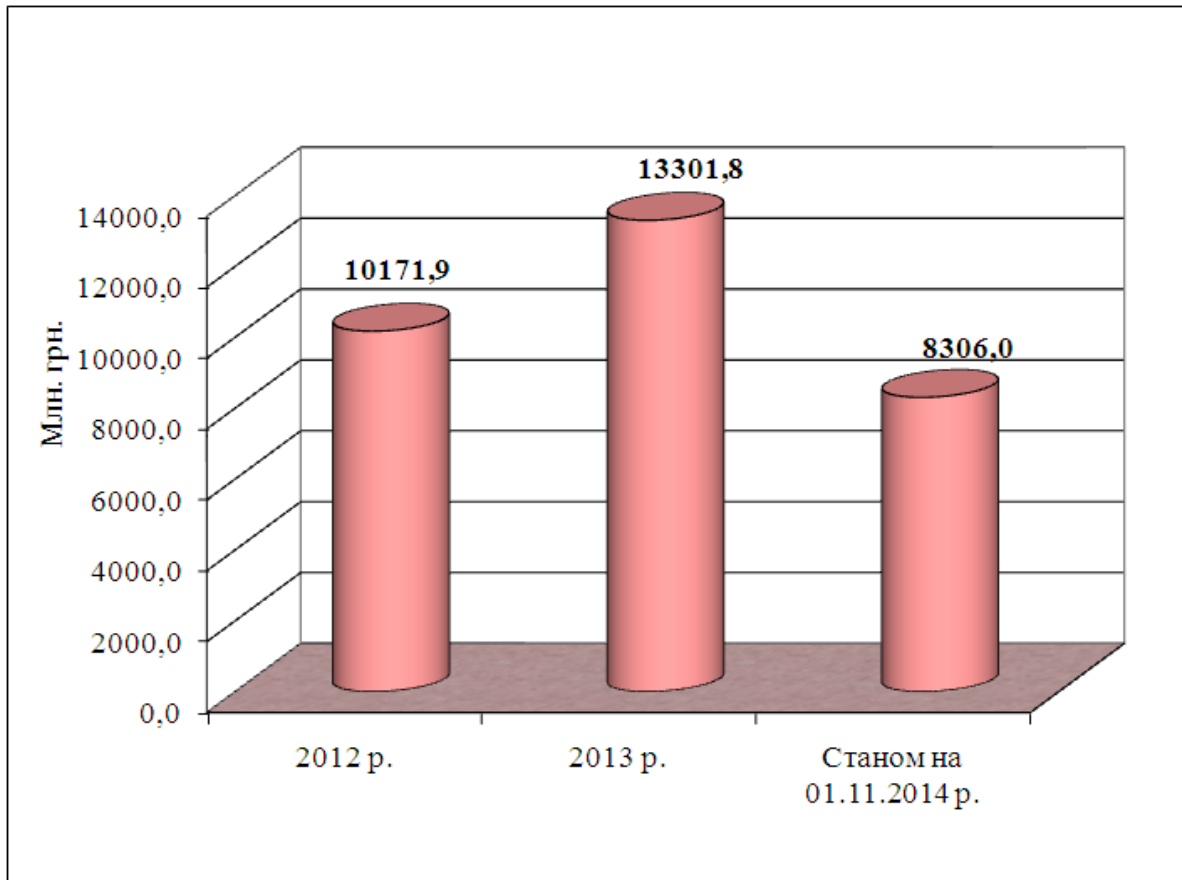

Рис. 4 – Динаміка дотацій з Державного бюджету на часткове покриття витрат з собівартості вугільної продукції¹³

В цілому, зазначена тенденція до неймовірно завищених дотацій в галузі має закінчитись разом із проведенням кардинальних реформ. Слід відзначити, що у Стратегії сталого розвитку «Україна-2020»¹⁴ у якості однієї з цілей

¹² Про Державний бюджет України на 2014 рік: Закон України від 16.01.2014 № 719-VII (редакція від 31.12.2014 р.) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/719-18/page2>

¹³ Побудовано за даними: Формування та реалізація державної політики стосовно вугільної промисловості з урахуванням інтеграції України у світову економіку: монографія / О.І. Амоша, Л.Л. Стариченко, Д.Ю. Череватський та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром.-сті. – Донецьк, 2013. – 196 с. – С. 28-29; Міністерства енергетики та вугільної промисловості України: Інформаційно-аналітичний звіт про розвиток вугільної промисловості України за січень-грудень 2013 року (за фактичними даними) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=244911607&cat_id=194359; Основні показники роботи вугільної промисловості України за січень-грудень 2012 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ukrvuglerobotodavtsi.org.ua/importantly/50-osnovn-pokazniki-roboti-vuglnoyi-promislovost-ukrayini-za-schen-gruden-2012-r.html>; ВР у держбюджеті-2014 скоротила видатки на вугільників на 3 млрд грн і направила їх на обслуговування держборгу [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ua.interfax.com.ua/news/general/241922.html>

¹⁴ Про Стратегію сталого розвитку «Україна-2020»: указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015 //

реалізації програми енергонезалежності виступає необхідність реформування вугільної галузі на основі залучення інвесторів, приватизації перспективних і ліквідації (консервації) збиткових підприємств, а також модернізації інфраструктури паливно-енергетичного комплексу. Крім того, передбачається також і відмова від державного дотування галузі.

Таким чином, для розвитку вугільної галузі та посилення енергетичної незалежності необхідним є реалізація Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» та реалізація заходів, виділених Енергетичною Стратегією України на період до 2030 року¹⁵ (Стратегія), які в повній мірі відповідають поставленим завданням Стратегії сталого розвитку «Україна-2020». Йдеться про наступні заходи:

- модернізація шахт після їх приватизації або передачі у державно-приватне партнерство (ДПП);
- консервація або закриття шахт, які не мають перспектив розвитку, з урахуванням дефіциту марок вугілля, який неможливо покрити з інших джерел;
- розроблення й освоєння нових запасів вугілля з урахуванням майбутньої рентабельності видобутку на приватизованих і нових шахтах;
- впровадження заходів щодо підвищення рівня промислової безпеки та охорони праці шляхом створення всіх необхідних умов гарантованого забезпечення нешкідливих та безпечних умов праці шахтарям, зниження професійної захворюваності, підвищення рівня промислової безпеки в цілому.

Відповідно до цього необхідно скоригувати у Стратегії безпосередньо етапи реформування вугільної галузі, оскільки етап реформування галузі передбачався у 2011-2015 рр. При цьому серед основних завдань даного етапу були такі:

- проведення лібералізації ринку вугілля зі створенням системи цінкових індикаторів та переходом до торгівлі вугільною продукцією на електронних біржових майданчиках;

Офіційний вісник України. – 2015. - № 4. – Ст. 67.

¹⁵ Енергетична Стратегія України на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.07.2013 р. № 1071 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://mpe.kmu.gov.ua/>

- підготовка та проведення приватизації або передачі в оренду чи концесію всіх державних шахт незалежно від рівня рентабельності;
- створення системи виведення з експлуатації неефективних вуглевидобувних потужностей з вирішенням всіх технічних, соціальних та екологічних проблем;
- ліквідація або консервація шахт, що не викликали інтересу інвесторів, з урахуванням дефіциту марок вугілля, що неможливо покрити з інших джерел;
- розгляд можливостей та доцільності диверсифікації поставки вугілля з різних джерел за його необхідності¹⁶.

На теперішній час жодне з поставлених завдань виконане не було, тільки в 2012 р. було затверджено: перелік об'єктів державної власності паливно-енергетичного комплексу права державної власності, які можуть надаватися в концесію¹⁷; перелік об'єктів державної власності, які підлягають приватизації у 2012-2014 роках¹⁸. Однак до тепер не здійснено заходів ні з приватизації, ні з передачі в концесію підприємств вугільної промисловості, що опинилися у зазначених переліках. Отже, встановлені Стратегією п. 5.3.4. Етапи розвитку вугільної галузі необхідно скоригувати із урахуванням поточної ситуації в галузі та доповнити шахтобудівними підприємствами, зокрема:

- частину : «■ Період реформування вугільної галузі, завершення приватизації державних підприємств, реалізації механізмів державно-приватного партнерства, закриття або консервації дуже збиткових шахт, що не становлять інтересу для інвесторів, за відсутності потенційного дефіциту марок вугілля, що неможливо покрити з інших джерел (2011–2015 рр.);
- Період здійснення приватними інвесторами активної модернізації шахт (2015–2020 рр.);

¹⁶ Див. там само

¹⁷ Про затвердження переліку об'єктів паливно-енергетичного комплексу права державної власності, які можуть надаватися в концесію: постанова Кабінету Міністрів України від 11.01.2012 р. № 71 // Офіційний вісник України. – 2012. - № 11. – Ст. 412 (Зі змін та допов.).

¹⁸ Про затвердження переліку об'єктів державної власності, які підлягають приватизації у 2012-2014 роках, та критеріїв визначення способу їх приватизації: постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2012 р. № 987 // Офіційний вісник України. – 2012. - № 81. – Ст. 3281 (Зі змін. та допов.).

- Період стабільного зростання вугільної галузі (2020-2030 рр.).»
- викласти в такій редакції: «■ Період реформування вугільної галузі, завершення приватизації *вугледобувних та шахтобудівних* підприємств, реалізації механізмів державно-приватного партнерства, закриття або консервації дуже збиткових *та/або безперспективних* шахт, що не становлять інтересу для інвесторів, за відсутності потенційного дефіциту марок вугілля, що неможливо покрити з інших джерел (2015–2020 рр.);
- Період здійснення приватними інвесторами активної модернізації шахт (2015–2025 рр.);
 - Період стабільного зростання вугільної галузі (2025-2030 рр.).».

Відповідні коригування необхідно провести й за текстом Стратегії.

Слід також відзначити, що проблема лібералізації ринку вугільної продукції та механізмів збуту й ціноутворення залишається однією з найбільш гострих. При цьому одним із найважливіших завдань в цій сфері є запровадження електронної біржової форми торгівлі вугільною продукцією та ринкове формування цін на основі балансу попиту та пропозицій, за умов ліквідації ДП «Вугілля України». На теперішній же час взаємовідносини на ринку вугільної продукції формуються за посередництва ДП «Вугілля України» (рис. 5), що не надає розвитку відносин безпосередньо між виробниками та споживачами. В цілому, без переходу до конкурентного ринку вугільної продукції подальша державна підтримка галузі видається безперспективною, оскільки з кожним роком вона потребує все більше й більше коштів на покриття витрат з собівартості, підтримку виробничих потужностей тощо.

Крім того, на теперішній час функціонування ринку вугільної продукції в Україні значно ускладнене й через проведення АТО в основних вугледобувних регіонах. Так, тільки 8 вугледобувних підприємств-партнерів ДП «Вугілля України» з 24 у Донецькій та Луганській областях знаходяться на території, що підконтрольна Україні (ВП ш/у «Південнодонбаське № 1», ДП «Красноармійськвугілля», ДП «Селидіввугілля», ДП ВК «Краснолиманська», ДП «Добропіллявугілля», ДП «Дзержинськвугілля», ДВАТ Шахта

«Новодзержинська», ВАТ «Лисичанськвугілля»), що унеможлиблює нормальне функціонування ринку вугільної продукції.

Рис. 5 – Система взаємовідносин на ринку вугільної продукції України¹⁹

¹⁹ Побудовано за даними: Партнери Підприємства [Електронний ресурс] / Сайт ДП «Вугілля України». -

Все це вимагає розробки програми розвитку вугільної галузі в складних умовах, що склалися на поточний момент. До того ж, такі проблеми як руйнування частини інфраструктури вугледобувних підприємств, а також зупинка деяких підприємств у зоні АТО вже нанесли невиправну шкоду вугільній промисловості, а найближчим часом можуть привести й до екологічної катастрофи у цих регіонах.

Отже, діюча системи функціонування та управління у вугільній промисловості України вимагає реалізації рішучих заходів із реформування, у тому числі: завершення програми реструктуризації та приватизації підприємств галузі; також реалізації механізмів державно-приватного партнерства із залучення недержавних інвестицій; лібералізації ринку вугільної продукції із встановленням прямих взаємовідносин між вугледобувними підприємствами та споживачами, а також формуванням справедливої ціни на вугільну продукцію.

2. Напрями удосконалення законодавчого та нормативно-правового забезпечення розвитку вугільної промисловості

2.1. Реструктуризація

Протягом останніх двадцяти років у вугільній промисловості намагаються провести структурну перебудову, що було започатковано разом із прийняттям Указу Президента України від 07.02.1996 р. № 116/96 «Про структурну перебудову вугільної промисловості» (втратив чинність) та постанови Кабінету Міністрів України від 28.03.1997 р. № 280 «Про хід структурної перебудови вугільної промисловості», якою затверджена Програма закриття неперспективних вугільних шахт і розрізів торфодобувних підприємств. В цілому, затягування процесів реформування вугільної промисловості, відсутність законодавчої та нормативно-правової бази для залучення зовнішніх інвестицій призвели до значного погіршення стану галузі, адже інвестори в основному не схильні брати на себе зобов'язання з підвищеним ступенем ризику, що притаманне вугільній промисловості.

Реструктуризацію ж можна розглядати як комплекс заходів, спрямованих на відновлення та покращення фінансово-економічної стійкості підприємств, забезпечення виживання і розвитку підприємств та відновлення їх конкурентних переваг; її метою є перетворення підприємства у таке, що має більшу вартість для його власників та відзначається кращими показниками функціонування²⁰. Для підприємств вугільної промисловості саме зазначене і є тим, поки що, недосяжним завданням. Серед основних форм реструктуризації можна виділити приватизацію, реорганізацію, ліквідацію, концесію та оренду.

На теперішній час проведення структурних змін у вугільній галузі спирається на наступні законодавчі та нормативно-правові акти:

²⁰ Маісурадзе М.Ю. Управління процесами реструктуризації в державному секторі економіки Дис... канд. екон. наук: 08.00.03 / М.Ю. Маісурадзе; Інститут економіки промисловості НАН України. – Донецьк, 2010. – С. 33.

Закон України від 04.03.1992 р. № 2163-XII «Про приватизацію державного майна»;

Закон України від 13.01.2012 р. № 4335-VI «Про Державну програму приватизації»;

Закон України від 12.04.2012 р. № 465-17 «Про особливості приватизації вугледобувних підприємств»;

Закон України від 21.09.2006 р. № 185-V «Про управління об'єктами державної власності»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 28.03.1997 № 280 «Про хід структурної перебудови вугільної промисловості»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 27.08.1997 № 939 «Про затвердження Порядку ліквідації збиткових вугледобувних та вуглепереробних підприємств»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 23.02.2011 № 153 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для часткового покриття витрат вугледобувних підприємств, що включаються до собівартості готової товарної вугільної продукції»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2012 № 987 «Про затвердження переліку об'єктів державної власності, які підлягають приватизації у 2012-2014 роках, та критеріїв визначення способу їх приватизації»;

Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 № 912-р «Про ліквідацію деяких збиткових вугледобувних підприємств».

Програма «Українське вугілля», затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 19.09.2001 р. № 1205;

Концепція розвитку вугільної промисловості, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07.07.2005 р. № 236-р;

Енергетична Стратегія України на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 березня 2006 р. № 145;

Концепція реформування вугільної промисловості, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.05.2008 № 737-р.

*Програма «Українське вугілля»*²¹ була розрахована на 2001-2010 рр. і мала сприяти підвищенню ефективності роботи підприємств вугільної промисловості та забезпечення належного рівня видобутку вугілля для потреб національної економіки. не зважаючи на те, що Міністерству економіки та з питань європейської інтеграції та Міністерству фінансів було доручено під час щорічного формування проектів Державної програми економічного і соціального розвитку України та Державного бюджету України починаючи з 2002 року враховувати в межах реальних можливостей бюджету видатки на виконання Програми, на практиці так і залишилася досі невиконаною, поставлений ряд завдань не був реалізований ані в установлені строки, ані поза ними, серед основних результатів виконання Програми мали стати наступні:

- підвищення ролі вугільної промисловості у забезпеченні енергетичної безпеки держави і сприянні розвитку вітчизняного металургійного комплексу;
- реформування відносин власності та удосконалення системи управління галуззю;
- удосконалення ринку вугільної продукції;
- фінансове оздоровлення підприємств вугільної промисловості;
- підвищення рівня безпеки та охорони праці шахтарів;
- розв'язання соціальних та екологічних проблем.

Надалі з метою прискорення процесів реформування у вугільній промисловості була ухвалена *Концепція розвитку вугільної промисловості*²². Відповідно до неї серед заходів вже безпосередньо реструктуризації вугільної промисловості було виділено наступні:

- врегулювання взаємовідносин держави з приватизованими вугледобувними підприємствами у частині розв'язання проблем забезпечення енергетичної безпеки держави, соціального захисту шахтарів, безпеки та

²¹ Про затвердження Програми «Українське вугілля»: постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2001 р. № 1205 // Офіційний вісник України. - № 38. – Ст. 1731.

²² Концепція розвитку вугільної промисловості: розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.07.2005 р. № 236-р // Офіційний вісник України. – 2005. - № 27.- Ст. 1578.

охорони праці, раціонального використання надр, ліквідації збиткових вугледобувних підприємств;

приватизація на конкурсних засадах привабливих для інвестування шахт (розрізів), здатних забезпечити самофінансування подальшого розвитку;

приватизація малопривабливих для інвестування шахт (розрізів) як цілісних майнових комплексів на пільговій основі з проведенням конкурсів програм їх розвитку.

Визначені заходи з реструктуризації так само, як і відповідно до Програми «Українське вугілля», не були у повному обсязі реалізованої, йдеться, в першу чергу, про приватизацію, і не втратили актуальності й до теперішнього часу. Передбачалося, що реалізація даної Концепції буде проведена у три етапи²³:

перший етап – 2006-2010 рр.: комплексне розв’язання проблеми розвитку шахтного фонду шляхом його відтворення на сучасній технічній і технологічній основі та подальшого роздержавлення. До 2010 року обсяг видобутку вугілля передбачалося збільшити до 90,9 млн тонн на рік, а виробничих потужностей - до 105,8 млн тонн на рік, фактично ж обсяг видобутку вугілля склав тільки 75 млн тонн, відповідно не було за вказаний період введено в експлуатацію виробничі потужності обсягом 17 млн тонн за рахунок завершення будівництва других черг на трьох шахтах, а також реконструкції діючих вугледобувних підприємств;

другий етап – 2011-2015 рр.: збільшення обсягу вуглевидобутку до 96,5 млн тонн, а виробничих потужностей - до 112,2 млн тонн на рік. Для цього необхідно було ввести в експлуатацію виробничі потужності обсягом 8,8 млн тонн за рахунок завершення будівництва трьох нових шахт, які були закладені до 2001 р., та продовження реконструкції діючих вугледобувних підприємств, а з метою підтримання позитивної динаміки розвитку виробничих потужностей необхідно було з 2011 р. здійснити закладення чотирьох нових шахт. Фактично жоден із заходів не був реалізований, а фактичний обсяг видобутку вугілля у

²³ Див.: там само.

2013 р. виріс до 84 млн тонн, а в 2014 р. через збройний конфлікт – впав до 68 млн тонн;

третій етап – 2016-2030 рр.: з урахуванням позитивної динаміки попереднього десятиріччя як в економіці держави в цілому, так і у вугільній промисловості зокрема обсяг видобутку вугілля повинен бути збільшений у 2030 році до 112 млн. тонн на рік. Фактично завдання даного етапу виглядає вже нереальним.

Враховуючи поточний стан вугільної галузі доцільним виступає розробка нової Концепції розвитку вугільної галузі, або внесення змін до чинної, йдеться про необхідність зміни термінів реалізації заходів з реформування за етапами за умови обґрунтування доцільності визначених Концепцією обсягів нарощування виробничих потужностей та відповідно до Енергетичної Стратегії України на період до 2030 року, зокрема:

перший та другий етапи об'єднати в один: перший етап (2015-2020 рр.);
третій етап перетворити у другий: другий етап (2020-2030 рр.).

Крім того, вкрай важливим є питання щодо приватизації та ліквідації шахтобудівних підприємств, тому необхідним є включення до Концепції поряд із вугледобувними підприємствами шахтобудівних підприємств, адже складно собі уявити розвиток галузі, особливо розширення виробничих потужностей за рахунок здійснення заходів з модернізації, технічного переоснащення, добудови та будівництва нових шахт/розрізів без залучення шахтобудівних підприємств.

Щодо *Енергетичної Стратегії України на період до 2030 року*²⁴, то на даний час це один з найбільш ґрунтовних документів, що встановлює, серед іншого, пріоритетні напрями та завдання у реформуванні вугільної промисловості. Як вже відмічалось раніше, найбільш суттєвим недоліком даної Стратегії, як і більшості законодавчих та нормативно-правових актів, що стосуються розвитку та реформування вугільної промисловості, є їх

²⁴ Енергетична Стратегія України на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.07.2013 р. № 1071 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://mpe.kmu.gov.ua/>

невиконання та недотримання встановлених строків чи то через брак коштів в Державному бюджеті, чи то через брак управлінських та організаторських якостей керівництва галузі, або через інші причини.

В якості продовження спроб реалізації ідей реформування вугільної галузі у 2008 р. була прийнята *Концепція реформування вугільної промисловості*²⁵, яка, разом із Програмою «Українське вугілля», Концепцією розвитку вугільної промисловості та Енергетичною Стратегією України на період до 2030 року мали б скласти потужну програму з реалізації найсміливіших ідей з розвитку вугільної промисловості та виведення її спочатку на беззбитковий, а потім і на прибутковий рівень. Визначений пріоритет – створення законодавчої бази для прискорення процесів приватизації у вугільній галузі з урахуванням її особливостей був частково реалізований із прийняттям Закону України «Про особливості приватизації вугледобувних підприємств»²⁶, але поза дією даного Закону залишилися шахтобудівні підприємства, які також відносяться до вугільної промисловості.

На теперішній час з боку Міністерства енергетики та вугільної промисловості України продовжуються спроби з розробки дієвих програм реструктуризації галузі. Так, у січні 2015 р. Міненерговугілля було складено план-графік реформування вугільної галузі²⁷, яким встановлені наступні етапи:

1) створення програми реформування вугільної галузі (1 кв. 2015 р.):

- організація команди (1 кв. 2015 р.);

- розробка та узгодження плану реструктуризації (1 кв. 2015 р.);

- розробка програми соцзаходів при ліквідації/консервації (1 кв. 2015 р.);

результат – план реформ;

2) приватизація шахт (1-4 кв. 2015 р.):

- підготовка шахт до приватизації (проведення інвентаризації техдокументації на будівлі та земельних актів) (1-2 кв. 2015 р.);

²⁵ Концепція реформування вугільної промисловості, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.05.2008 № 737-р // Офіційний вісник України. – 2008. - № 37. – Ст. 1244.

²⁶ Про особливості приватизації вугледобувних підприємств: Закон України від 12.04.2012 р. № 4650-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. - № 8. – С. 66 (Зі змін. та допов.).

²⁷ План-графік реформування вугільної галузі [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/publish/article?art_id=244978870

- інформаційна кампанія та робота з інвесторами (1-3 кв. 2015 р.);
 - внесення законодавчих ініціатив для лібералізації ринку вугілля в Україні (2 кв. 2015 р.);
 - проведення приватизаційного конкурсу(4 кв. 2015 р.);
- результат – приватизація 9 шахт;
- 3) ліквідація/консервація шахт (1 кв. 2015 р.-2 кв. 2018 р.):
- розроблення нормативно-правової бази з метою реалізації механізму консервації вугільних шахт (2-3 кв. 2015 р.);
 - законодавче закріплення соцзаходів при закритті шахт (2-3 кв. 2015 р.);
 - затвердження плану ліквідації шахт (1-3 кв. 2015 р.);
 - ліквідація/консервація шахт (3 кв. 2015 р.- 2 кв.2018 р.);
- результат – закриття 9 шахт;
- 4) оптимізація державної підтримки вугільної галузі (2015-2016 рр.):
- розробка концепції державної підтримки шахт (1 кв. 2015 р.);
 - внесення законодавчих змін щодо державної підтримки шахт (1-2 кв. 2015 р.);
 - розроблення законодавчих змін по боргах шахт (3 кв. 2015 р.-1 кв. 2016 р.);
 - внесення законодавчих змін щодо соціальної підтримки та адаптації шахтарів (3 кв. 2015 р.-4 кв. 2016 р.);
- результат – прибутковість шахт, оптимізація кількості працівників шахт, поступове зменшення держпідтримки.

Відносно першого етапу – створення програми реформування вугільної галузі, слід зазначити, що саму програму реформування доцільно було розробити на основі вже існуючої Концепції реформування вугільної галузі з відповідними поправками. Відносно інших етапів – їх реалізація має проводитися в межах відповідного правового поля і якщо проведення приватизації певною мірою зрозуміла, то для врегулювання питань з консервації та оптимізації держпідтримки підприємств галузі необхідною виступає розробка відповідних законодавчих або нормативно-правових актів.

Крім того, знову ж таки, запропонований план-графік реформування вугільної галузі залишає поза увагою шахтобудівні підприємства, що потребує коригування даного плану із внесенням до нього шахтобудівних підприємств.

Також шахтобудівні підприємства мають бути внесені до **Плану заходів Міненерговугілля з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Коаліційної угоди у 2015 році**, затвердженому Міністром енергетики та вугільної промисловості України 14.01.2015 р.²⁸ Відповідно, викласти у наступній редакції:

п. 4.1.2. Розроблення та внесення на розгляд Кабінету Міністрів України проекту постанови «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2012 р. № 987» щодо оновлення переліку вугледобувних об'єктів **та шахтобудівних підприємств**, що підлягають приватизації;

п. 4.2. Ліквідація/консервація шахт **та ліквідація шахтобудівних підприємств**;

п. 4.2.1. Розроблення та внесення на розгляд Кабінету Міністрів України проектів нормативно-правових актів щодо шахт, які планується ліквідувати (ліквідація 6 неперспективних вугледобувних та вуглепереробних підприємств), **та шахтобудівних підприємств, які планується ліквідувати**;

п. 4.3.2. Розроблення та внесення на розгляд Кабінету Міністрів України законопроекту про внесення змін до Закону України «Про порядок списання заборгованості **вугледобувних, вуглепереробних та шахтобудівних підприємств**, які належать до сфери управління центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у вугільно-промисловому комплексі, що ліквідуються за рішенням Кабінету Міністрів України, перед Державним бюджетом України і місцевими бюджетами та державними цільовими фондами» (внести відповідні зміни до Закону України «Про порядок списання заборгованості вугледобувних та вуглепереробних підприємств, які належать до сфери управління центральних

²⁸ План заходів Міненерговугілля з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Коаліційної угоди [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/doccatalog/document?id=244978725>

органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у вугільно-промисловому комплексі, що ліквідуються за рішенням Кабінету Міністрів України, перед Державним бюджетом України і місцевими бюджетами та державними цільовими фондами», доповнивши його шахтобудівними підприємствами і виклавши перший абзац у такій редакції – «Цей Закон визначає порядок списання заборгованості збиткових **вугледобувних, вуглепереробних і шахтобудівних** підприємств...», статтю 1 – «Заборгованість збиткових **вугледобувних, вуглепереробних та шахтобудівних** підприємств, які належать...», назву – Закон України «Про порядок списання заборгованості **вугледобувних, вуглепереробних та шахтобудівних** підприємств, які належать до сфери управління центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у вугільно-промисловому комплексі, що ліквідуються за рішенням Кабінету Міністрів України, перед Державним бюджетом України і місцевими бюджетами та державними цільовими фондами»).

Разом із вищезазначеним необхідно вказати на такий самий недолік Порядку ліквідації збиткових вугледобувних та вуглепереробних підприємств²⁹, його також необхідно розповсюдити на шахтобудівні підприємства. Тоді необхідно внести відповідні зміни до назви, виклавши її «Порядок ліквідації збиткових **вугледобувних, вуглепереробних та шахтобудівних** підприємств», а також п. 1 загальної частини цієї постанови викласти у такій редакції – «Цей Порядок визначає особливості ліквідації збиткових **вугледобувних, вуглепереробних та шахтобудівних** підприємств, на які поширюється дія Закону України «Про порядок списання заборгованості **вугледобувних, вуглепереробних та шахтобудівних** підприємств, які належать до сфери управління центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у вугільно-промисловому комплексі, що ліквідуються за рішенням Кабінету Міністрів України, перед

²⁹ Порядок ліквідації збиткових вугледобувних та вуглепереробних підприємств: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.08.1997 № 939 // Офіційний вісник України. – 1997. - № 35. – С. 103.

Державним бюджетом України і місцевими бюджетами та державними цільовими фондами» (далі - гірниче підприємство). ».

Таким чином, запропоновані зміни до чинної нормативно-правової бази мають сприяти ефективному втілення заходів з реструктуризації галузі, завершенню затягнутого в часі процесу реформування галузі та створення належних умов для її подальшого розвитку й посилення енергетичної незалежності країни.

2.2. Роздержавлення (приватизація)

Як вже зазначалося вище, приватизація виступає однією з форм реструктуризації у вугільній промисловості і на теперішній час її здійснення регулюється наступними законодавчими та нормативно-правовими актами:

Законом України від 04.03.1992 № 2163-XII «Про приватизацію державного майна»;

Законом України від 13.01.2012 № 4335-VI «Про Державну програму приватизації»;

Законом України від 12.04.2012 р. № 465-17 «Про особливості приватизації вугледобувних підприємств»;

Постановою Кабінету Міністрів України від 19.09.2012 № 987 «Про затвердження переліку об'єктів державної власності, які підлягають приватизації у 2012-2014 роках, та критеріїв визначення способу їх приватизації».

В контексті структурної перебудови та завершення приватизації у вугільній промисловості необхідним є розповсюдження Закону України від 12.04.2012 р. № 465-17 «Про особливості приватизації вугледобувних підприємств»³⁰ на шахтобудівні підприємства. Відповідно до цього:

³⁰ Про особливості приватизації вугледобувних підприємств: Закон України від 12.04.2012 р. № 465-17 // Відомості Верховної Ради України. – 2013. - № 8. – Ст. 66 (зі змін. та допов.).

внести зміни до назви і викласти у наступній редакції: «Про особливості приватизації вугледобувних **та шахтобудівних** підприємств»;

після слів «вугледобувних» за текстом доповнити словами «**та шахтобудівних**», у тому числі у відповідних відмінках;

статтю 4. Об'єкти приватизації викласти у наступній редакції: «1. До об'єктів приватизації належать:

вугледобувні підприємства як єдині майнові комплекси;

шахти (шахтоуправління) як єдині майнові комплекси;

розрізи як єдині майнові комплекси;

шахтобудівні підприємства;

акції, які належать державі у статутних капіталах акціонерних товариств, утворених у процесі приватизації чи корпоратизації державних вугледобувних **та шахтобудівних** підприємств».

Затверджений постановою Кабінету Міністрів України перелік об'єктів державної власності, які підлягають приватизації у 2012-2014 роках, та критеріїв визначення способу їх приватизації³¹ вимагає внесення змін. По-перше, необхідним є коригування назви, оскільки період 2012-2014 рр. закінчився, отже, доцільним буде її викладення у наступній формі: «Про затвердження переліку об'єктів державної власності, які підлягають приватизації у **2015-2020** роках, та критеріїв визначення способу їх приватизації» відповідно до Енергетичної Стратегії України на період до 2030 року. По-друге, необхідно внести зміни до самого переліку підприємств, оскільки на теперішній час з 58 підприємств переліку 45 знаходяться на території проведення АТО і відповідно до цього необхідно визначити не тільки перелік підприємств, а й черговість їх приватизації, засновуючись на реальності її здійснення (додаток 1).

Таким чином, найбільшою перешкодою до завершення приватизації у вугільній промисловості є тимчасова втрата контролю за більшістю

³¹ Про затвердження переліку об'єктів державної власності, які підлягають приватизації у 2012-2014 роках, та критеріїв визначення способу їх приватизації: постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2012 р. № 987 // Офіційний вісник України. – 2012. - № 81. – Ст. 3281 (Зі змін. та допов.).

підприємств галузі, що мають підлягати приватизації. Однак це не повинно загальмувати процес приватизації у галузі, навпаки, ті підприємства, щодо яких не було втрачено контролю, мають послужити успішними прикладами для подальшого завершення приватизації решти підприємств вугільної промисловості України.

2.3. Державно-приватне партнерство

Державно-приватне партнерство для вугільної промисловості є достатньо новим явищем, оскільки нормативно-правова база, що має враховувати особливості підприємств даної галузі почала формуватися тільки в 2011 р. і досить в обмеженому виді. Отже, основними законодавчими та нормативно-правовими актами, що регулюють державно-приватне партнерство у вугільній галузі є:

Закон України від 01.07.2010 р. № 240-VI «Про державно-приватне партнерство»;

Закон України від 16.07.1999 р. № 997-XIV «Про концесії»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 12.04.2000 р. № 639 «Про затвердження Методики розрахунку концесійних платежів»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 17.03.2011 р. № 279 «Про затвердження Порядку надання державної підтримки здійсненню державно-приватного партнерства»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 16.02.2011 р. № 232 «Про затвердження Методики виявлення ризиків, пов'язаних з державно-приватним партнерством, їх оцінки та визначення форми управління ними»;

Закон України від 08.07.2011 р. № 3687-VI «Про особливості оренди або концесії об'єктів паливно-енергетичного комплексу, що перебувають у державній власності»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 11.01.2012 р. № 71 «Про затвердження переліку об'єктів паливно-енергетичного комплексу права

державної власності, які можуть надаватися в концесію»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 12.11.2012 р. № 1222 «Про затвердження Методики оцінки об'єктів паливно-енергетичного комплексу, що передаються в оренду чи концесію»;

Наказ Міністерства енергетики та вугільної промисловості від 27.03.2012 р. № 194 «Про затвердження Порядку прийняття рішення про передачу в оренду чи концесію об'єктів паливно-енергетичного комплексу та Вимоги до аналізу ефективності та техніко-економічного обґрунтування передачі в оренду чи концесію об'єктів паливно-енергетичного комплексу».

Відповідно до Закону України «Про державно-приватне партнерство»³² основними формами державно-приватного партнерства є договори про концесію, спільну діяльність та інші договори, що на даний час відповідає потребами розвитку вугільної промисловості. Певною мірою даний Закон не повністю узгоджується із Законом України «Про концесії»³³ щодо терміну тривалості відносин, йдеться про те, що у першому Законі довготривалість відносин встановлено від 5 до 50 років, а в другому – від 10 до 50 років. Та зважаючи на особливість відносин у вугільній промисловості Законом України «Про особливості оренди або концесії об'єктів паливно-енергетичного комплексу, що перебувають у державній власності»³⁴ вирішено вказану розбіжність – ним передбачений мінімальний строк дії договору концесії – 10 років.

Але найбільші сумніви викликає визначення розміру концесійного платежу відповідно до Методики розрахунку концесійних платежів³⁵. Йдеться про те, що базовою формулою для визначення розміру концесійного платежу є наступна:

32 Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 р. № 2404-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 40. – Ст. 524 (Зі змін. та допов.).

33 Про концесії: Закон України від 16.07.1999 р. № № 997-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 41. – Ст. 372 (Зі змін. та допов.).

34 Про особливості оренди чи концесії об'єктів паливно-енергетичного комплексу, що перебувають у державній власності: Закон України від 08.07.2011 р. № 3687-VI // Відомості Верховної Ради України. - 2012. - № 18. - Ст. 157.

35 Про затвердження Методики розрахунку концесійних платежів: постанова Кабінету Міністрів України від 12.04.2000 р. № 639 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 15. - Ст. 622.

$$K_{пл} = 0,07 \times V_{ф} \times \frac{\Phi_{гал}}{\Phi_{нг}}, \quad (1)$$

де $V_{ф}$ - ринкова вартість об'єкта концесії, визначена шляхом проведення незалежної оцінки (без урахування податку на додану вартість), у гривнях;

$\Phi_{гал}$ - середня фондovіддача у відповідній галузі;

$\Phi_{нг}$ - середня фондovіддача національної економіки в цілому.

Необхідно враховувати той факт, що у вугільній промисловості середня фондovіддача з об'єктивних причин значно менше, ніж по національній економіці, тому використання зазначеної формули можна визначити як таке, що не відповідає реальному становищу підприємств. Крім того, визначення ринкової вартості підприємств вугільної промисловості здійснюється з урахуванням вимог Методики оцінки об'єктів паливно-енергетичного комплексу, що передаються в оренду чи концесію³⁶, а оскільки підприємства галузі відзначається високим ступенем зносу, значною кредиторською заборгованістю та непокритими збитками, то ринкова вартість такого підприємства може виявитися дуже низькою. Тоді, для визначення більш обґрунтованого розміру концесійного платежу доцільно використовувати не середньогалузеву фондovіддачу в чисельнику, а фондovіддачу об'єкта концесії – конкретного підприємства, а замість середньої фондovіддачі по національній економіці – середньогалузеву фондovіддачу.

Враховуючи вищезазначене, доцільно при розрахунку концесійного платежу для підприємств вугільної промисловості внести наступні коригування й доповнити п. 1. Методики розрахунку концесійних платежів після шостого абзацу наступним: **«Розмір річного концесійного платежу для підприємств вугледобувних підприємств паливно-енергетичного комплексу визначається:**

$$K_{пл} = 0,07 \times V_{ф} \times \frac{\Phi_{ок}}{\Phi_{гал}}, \quad (2)$$

³⁶ Про затвердження Методики оцінки об'єктів паливно-енергетичного комплексу, що передаються в оренду чи концесію: постанова Кабінету Міністрів України від 12.11.2012 р. № 1222 // Офіційний вісник України. – 2013. - № 76. – Ст. 2816.

де Вф - ринкова вартість об'єкта концесії, визначена шляхом проведення незалежної оцінки(без урахування податку на додану вартість), у гривнях;

Фок - середня фондовіддача об'єкта концесії;

Фгал - середня фондовіддача у вугільній галузі.»

Разом із тим, доцільно розглянути можливість відміни для підприємств вугільної промисловості обмеження розміру концесійного платежу – не більше 10% ринкової вартості об'єкта, що передається в концесію.

Також для подальшого розвитку державно-приватного партнерства у вугільній промисловості необхідним є внесення змін до Переліку об'єктів паливно-енергетичного комплексу права державної власності, які можуть надаватися в концесію³⁷, що пов'язане із необхідністю врахування реальної ситуації, яка склалася на теперішній час в галузі – проведення АТО та втрата контролю над переважною більшістю підприємств вугільної промисловості. Фактично, з 85 об'єктів паливно-енергетичного комплексу (усі належать до вугільної промисловості) 60 знаходяться в зоні проведення АТО. Отже, даний перелік необхідно скоригувати за один таких напрямів: перший – залишити в переліку підприємств, які знаходяться на території підконтрольній Україні; другий – розбити наведені підприємства на кілька груп за етапами можливої передачі в концесію, наприклад, перша група – 2015-2017 рр. (підприємства, що знаходяться на території підконтрольній Україні), друга група – 2018-2020 рр. (підприємства, що знаходяться на теперішній час в зоні проведення АТО) (додаток 2).

Таким чином, запропоновані зміни до чинної нормативно-правової бази з концесійної діяльності, мають надати поштовх більшому розвитку цієї форми, а в подальшому й інших, державно-приватного партнерства у вугільній промисловості.

³⁷ Про затвердження переліку об'єктів паливно-енергетичного комплексу права державної власності, які можуть надаватися в концесію: постанова Кабінету Міністрів України від 11.01.2012 р. № 71 // Офіційний вісник України. – 2012. - № 11. – Ст. 412 (Зі змін та допов.).

Висновки

За весь час незалежності України на теперішній час вугільна промисловість опинилася в найбільш скрутному становищі, і не через чергове невиконання запланованих реформ з приватизації чи фінансового оздоровлення галузі, а через збройний конфлікт у стратегічно важливому вугільному регіоні – в Донецькій та Луганській областях. Більше 70% підприємств вугільної промисловості опинилося в зоні бойових дій, що спричинило зниження обсягів видобутку вугілля у 2014 р. на 22% порівняно з 2013 р., в результаті цього похитнулася не тільки енергетична незалежність держави. Таке падіння обсягів виробництва прийшлося на 4 кв. 2014 р., коли провадження господарської діяльності на вугледобувних підприємствах, що потрапили до зони активних бойових дій, майже зупинилося. Не зважаючи на це, реалізація заходів з реформування вугільної промисловості не може надалі відкладатися, для цього необхідне удосконалення чинної нормативно-правової бази з реструктуризації, приватизації та державно-приватного партнерства у галузі.

До останнього часу розвиток вугільної галузі України гальмувався через дуже повільну реалізацію планів з її реформування, в першу чергу, це стосується заходів із приватизації, консервації та ліквідації підприємств. Крім того, значним тягарем не тільки для галузі, а й для національної економіки, залишається виплата дотацій на часткове покриття витрат з собівартості вугільної продукції підприємствам, які в 2013 р. досягли 13,3 млрд грн, а в 2014 р. зменшились до 8,3 млрд грн. Саме тому нагальним завданням сьогодення є реалізація заходів, передбачених Енергетичною Стратегією України на період до 2030 року, а також внесення до неї змін щодо коригування етапів проведення реформ та включення до цих етапів шахтобудівних підприємств.

Потребує удосконалення Концепція розвитку вугільної промисловості в частині коригування етапів реалізації Концепції та поширення її дії на шахтобудівні підприємства, оскільки вони є основними виконавцями будівельних робіт на вугледобувних підприємствах. Також шахтобудівні

підприємства необхідно включити до: Закону України «Про порядок списання заборгованості вугледобувних та вуглепереробних підприємств, які належать до сфери управління центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у вугільно-промисловому комплексі, що ліквідуються за рішенням Кабінету Міністрів України, перед Державним бюджетом України і місцевими бюджетами та державними цільовими фондами», доповнивши його шахтобудівними підприємствами і виклавши його назву у наступній редакції – Закон України «Про порядок списання заборгованості *вугледобувних, вуглепереробних та шахтобудівних* підприємств, які належать до сфери управління центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у вугільно-промисловому комплексі, що ліквідуються за рішенням Кабінету Міністрів України, перед Державним бюджетом України і місцевими бюджетами та державними цільовими фондами»); Закону України «Про особливості приватизації вугледобувних підприємств» з наступною редакцією – «Про особливості приватизації вугледобувних *та шахтобудівних* підприємств»; Порядку ліквідації збиткових вугледобувних та вуглепереробних підприємств, виклавши його назву як «Порядок ліквідації збиткових *вугледобувних, вуглепереробних та шахтобудівних* підприємств»; Плану заходів Міністерства енергетики та вугільної промисловості з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Коаліційної угоди у 2015 році.

З метою стимулювання розвитку державно-приватного партнерства у вугільній промисловості доцільно внести зміни до Методики розрахунку концесійних платежів і для визначення розміру концесійного платежу використовувати не середньогалузеву фондovіддачу в чисельнику, а фондovіддачу об'єкта концесії – конкретного підприємства, а замість середньої фондovіддачі по національній економіці – середньогалузеву фондovіддачу. Також необхідно визначити можливість відміни для підприємств вугільної промисловості обмеження розміру концесійного платежу – не більше 10%

ринкової вартості об'єкта, що передається в концесію за певних умов.

Практична реалізація приватизації підприємств вугільної промисловості та передачі їх в концесію вимагають внесення змін до: переліку об'єктів державної власності, які підлягають приватизації у 2012-2014 роках, та критеріїв визначення способу їх приватизації в частині коригування назви та визначення кількості підприємств, що реально можуть бути приватизовані, а також черговості їх приватизації з урахуванням їх розташування відносно території проведення АТО; переліку об'єктів паливно-енергетичного комплексу права державної власності, які можуть надаватися в концесію в частині визначення підприємств, які знаходяться на території підконтрольній Україні і можуть бути реально передані в концесію.

Таким чином, визначені напрями удосконалення чинної нормативно-правової бази реструктуризації, роздержавлення вугільної промисловості та розвитку державно-приватного партнерства в галузі мають сприяти успішному завершенню такого довгого та важкого процесу реформування стратегічно важливої для забезпечення енергетичної безпеки держави галузі.

Додатки

Додаток 1
ПЕРЕЛІК
об'єктів державної власності, які підлягають приватизації у 2015-2020 роках

Найменування об'єкта	Код згідно з ЄДРПОУ
<i>Підлягають приватизації в 2015-2017 роках</i>	
Волинська область	
Відокремлений підрозділ “Шахтоуправління “Нововолинське”, м. Нововолинськ	36452904
Відокремлений підрозділ “Шахта “Бужанська”, м. Нововолинськ	00176259
Відокремлений підрозділ “Шахта № 9 “Нововолинська”, м. Нововолинськ	00176236
Донецька область	
Відокремлений підрозділ “Шахта “Димитрова”, м. Димитров	33839081
Відокремлений підрозділ “Шахта “Центральна”, м. Димитров	33839076
Відокремлений підрозділ “Шахта Стаханова”, м. Димитров	33504964
Луганська область	
Пакет акцій у розмірі 100 відсотків публічного акціонерного товариства “Лисичанськвугілля”, м. Лисичанськ	32359108
Львівська область	
Відокремлений підрозділ “Шахта “Межирічанська”, м. Червоноград	26359901
Відокремлений підрозділ “Шахта “Відродження”, с. Межиріччя Сокальського району	26307842
Відокремлений підрозділ “Шахта “Великомостівська”, м. Червоноград	26307799
Відокремлений підрозділ “Шахта “Лісова”, с. Сілець Сокальського району	26359891
Відокремлений підрозділ “Шахта “Червоноградська”, м. Червоноград	26307813
<i>Підлягають приватизації в 2018-2020 роках</i>	
Донецька область	
Відокремлений підрозділ “Шахта імені Єгора Трохимовича Абакумова”, м. Донецьк	33341065
Відокремлений підрозділ “Шахта імені Михайла Івановича Калініна”, м. Донецьк	33577399
Відокремлений підрозділ “Шахта “Жовтневий рудник”, м. Донецьк	33577425
Відокремлений підрозділ “Шахта імені Челюскінців”, м. Донецьк	35204678
Відокремлений підрозділ “Шахта імені В. М. Бажанова”, м. Макіївка	26553082
Відокремлений підрозділ “Шахтоуправління імені С.М. Кірова, м. Макіївка	38519860

Відокремлений підрозділ “Шахта “Північна”, м. Макіївка	37841555
Відокремлений підрозділ “Шахта “Холодна Балка”, м. Макіївка	26391021
Відокремлений підрозділ “Шахта “Чайкіно”, м. Макіївка	37841529
Відокремлений підрозділ “Шахта “Бутівська”, м. Макіївка	26391050
Структурний підрозділ “Шахта імені В.І. Леніна”, м. Горлівка	
Структурний підрозділ “Шахта імені М.І. Калініна”, м. Горлівка	
Структурний підрозділ “Ордена Трудового Червоного Прапора шахта імені К.А. Румянцева”, м. Горлівка	
Структурний підрозділ “Шахта імені А.І. Гайового”, м. Горлівка	
Структурний підрозділ “Шахта “Булавинська”, м. Єнакієве	26351725
Структурний підрозділ “Шахта “Ольховатська”, смт Ольховатка (м. Єнакієве)	26351702
Структурний підрозділ “Шахта “Вуглегірська”, м. Вуглегірськ	26351719
Структурний підрозділ “Шахта “Єнакієвська”, м. Єнакієве	26351837
Структурний підрозділ “Шахта “Полтавська”, м. Єнакієве	26351843
Структурний підрозділ “Шахта імені Карла Маркса”, м. Єнакієве	26351872
Відокремлений підрозділ “Шахтоуправління імені 17 Партз’їзду”, м. Шахтарськ	35879110
Відокремлений підрозділ “Шахтоуправління “Волинське”, смт Розсипне (м. Торез)	26391400
Технічна одиниця “Шахта “Зоря”, смт Северне (м. Сніжне)	
Пакет акцій у розмірі 100 відсотків публічного акціонерного товариства “Шахтоуправління “Донбас”, м. Донецьк	00174668
Відокремлений підрозділ “Шахта “Калинівська-Східна”, м. Макіївка	39156712
Відокремлений підрозділ “Шахта № 17”, м. Шахтарськ	37885409
Луганська область	
Відокремлений підрозділ “Шахта “Лутугинська”, смт Георгіївка Лутугинського району	26478414
Відокремлений підрозділ “Шахта імені ХІХ з’їзду КПРС”, смт Біле Лутугинського району	26447678
Відокремлений підрозділ “Шахта “Черкаська”, м. Зимогір’я Слов’яносербського району	26410818
Відокремлений підрозділ “Шахта “Фащівська”, смт Фащівка Перевальського району	26478408
Відокремлений підрозділ “Шахта “Вергелівська”, смт Вергулівка (м. Брянка)	26411019
Відокремлений виробничий підрозділ “Шахта “Ніканор-Нова”, м. Зоринськ Перевальського району	33846717
Відокремлений підрозділ “Шахта імені Артема”, м. Артемівськ Перевальського району	33846738

Відокремлений підрозділ “Шахта “Первомайська”, м. Золоте (м. Первомайськ)	26403391
Відокремлений підрозділ “Шахта “Золоте”, м. Золоте (м. Первомайськ)	26402753
Відокремлений підрозділ “Шахта “Карбоніт”, м. Золоте (м. Первомайськ)	26402983
Відокремлений підрозділ “Шахта “Тошківська”, смт Тошківка (м. Первомайськ)	26403416
Відокремлений підрозділ “Шахта “Ломоватська”, м. Брянка	00177046
Відокремлений підрозділ “Шахта “Краснолуцька”, м. Красний Луч	26403267
Відокремлений підрозділ “Шахта імені “Ізвестій”, м. Красний Луч	26410994
Відокремлений підрозділ “Шахта “Хрустальська”, м. Вахрушеве (м. Красний Луч)	26403333
Відокремлений підрозділ “Шахта “Краснокутська”, м. Красний Луч	26403304
Відокремлений підрозділ “Шахта “Міусинська”, м. Красний Луч	00177419
Відокремлений підрозділ “Шахта “Новопавлівська”, м. Красний Луч	00177425
Відокремлений підрозділ “Шахта “Княгинівська”, м. Красний Луч	00177454
Цілісний майновий комплекс шахтодільниці “Південна” структурного підрозділу державного підприємства “Луганськвуглебудреструктуризація”, с. Нижня Герасимівка Краснодонського району	

Додаток 2

ПЕРЕЛІК**об'єктів паливно-енергетичного комплексу права державної власності, які можуть надаватися в концесію**

Найменування об'єкта та його місцезнаходження	Код згідно з ЄДРПОУ
<i>Об'єкти, на яких можливе впровадження сучасних технологій виробництва та які потребують модернізації (технічного переоснащення) технологічного процесу в 2015-2017 роках</i>	
Волинська область	
Відокремлений підрозділ шахта "Бужанська", м. Нововолинськ	00176259
Донецька область	
Відокремлений підрозділ "Шахта "Південнодонбаська № 3 імені Миколи Сафоновича Сургая", м. Вугледар	33577404
Відокремлений підрозділ "Шахта "Центральна", м. Димитров	33839076
Відокремлений підрозділ "Шахта "Стаханова", м. Димитров	33504964
Відокремлений підрозділ "Шахта "Димитрова", м. Димитров	33839081
Державне підприємство "Вугільна компанія "Краснолиманська", м. Родинське	31599557
Відокремлений підрозділ "Шахта "Курахівська", м. Гірник	33621568
Відокремлений підрозділ "Шахта 1-3 "Новгородівська", м. Новгородівка	33621589
Відокремлений підрозділ "Шахта "Росія", м. Новгородівка	33621594
Відокремлений підрозділ "Шахта "Україна", м. Українськ (м. Селидове)	33621573
Відокремлений підрозділ "Шахта імені Ф. Е. Дзержинського", м. Дзержинськ	
Відокремлений підрозділ "Шахта "Торецька", м. Дзержинськ	
Львівська область	
Відокремлений підрозділ "Шахта "Межирічанська", м. Червоноград	26359901
Відокремлений підрозділ "Шахта "Відродження", с. Межиріччя Сокальського району	26307842
Відокремлений підрозділ "Шахта "Лісова", с. Сілець Сокальського району	26359891
Відокремлений підрозділ "Шахта "Червоноградська", м. Червоноград	26307813
Відокремлений підрозділ "Шахта "Степова", с. Глухів Сокальського району	26360457

Об'єкти, на яких можливе впровадження сучасних технологій виробництва та які

потребують модернізації (технічного переоснащення) технологічного процесу в 2018-2020 роках

Донецька область

Відокремлений підрозділ “Шахта імені Челюскінців”, м. Донецьк	35204678
Відокремлений підрозділ “Шахта “Жовтневий рудник”, м. Донецьк	33577425
Відокремлений підрозділ “Шахта імені Єгора Трохимовича Абакумова”, м. Донецьк	33341065
Відокремлений підрозділ “Шахта імені Михайла Івановича Калініна”, м. Донецьк	33577399
Відокремлений підрозділ “Шахта “Трудівська”, м. Донецьк	33341002
Відокремлений підрозділ “Шахта імені Олександра Олександровича Скочинського”, м. Донецьк	33577414
Державне підприємство “Шахтоуправління “Південнодонбаське № 1”, м. Вугледар	34032208
Відокремлений підрозділ “Шахта “Чайкіно”, м. Макіївка	37841529
Відокремлений підрозділ “Шахта імені В. М. Бажанова”, м. Макіївка	26553082
Відокремлений підрозділ “Шахта “Холодна Балка”, м. Макіївка	26391021
Відокремлений підрозділ “Орден Трудового Червоного Прапора шахтоуправління імені В. І. Леніна”, м. Макіївка	26391038
Технічна одиниця “Шахта “Калинівська-Східна”, м. Макіївка	
Відокремлений підрозділ “Шахта “Бутівська”, м. Макіївка	26391050
Відокремлений підрозділ “Шахта імені С. М. Кірова”, м. Макіївка	26553073
Відокремлений підрозділ “Шахта “Ясинівська-Глибока”, м. Макіївка	37294669
Відокремлений підрозділ “Шахта “Північна”, м. Макіївка	37841555
Структурний підрозділ “Шахта імені М. І. Калініна”, м. Горлівка	
Структурний підрозділ “Орден Трудового Червоного Прапора шахта імені К. А. Румянцева”, м. Горлівка	
Структурний підрозділ “Шахта імені В. І. Леніна”, м. Горлівка	
Структурний підрозділ “Шахта імені А. І. Гайового”, м. Горлівка	
Відокремлений підрозділ “Шахта “Північна”, с. Кірове (м. Дзержинськ)	
Структурний підрозділ “Шахта “Єнакіївська”, м. Єнакієве	26351837
Структурний підрозділ “Шахта імені Карла Маркса”, м. Єнакієве	26351872
Структурний підрозділ “Шахта “Полтавська”, м. Єнакієве	26351843
Структурний підрозділ “Шахта “Вуглегірська”, м. Вуглегірськ (м. Єнакієве)	26351719
Структурний підрозділ “Шахта “Булавинська”, смт Булавинське	26351725

(м. Єнакієве)	
Структурний підрозділ “Шахта “Ольховатська”, смт Ольховатка (м. Єнакієве)	26351702
Відокремлений підрозділ “Шахта “Гловайська”, смт Широке (м. Харцизьк)	33136690
Відокремлений підрозділ “Шахтоуправління імені 17 партз’їзду”, м. Шахтарськ	35879110
Відокремлений підрозділ “Шахта № 17”, м. Шахтарськ	37885409
Відокремлений підрозділ “Шахта “Шахтарська-Глибока”, м. Шахтарськ	33136569
Відокремлений підрозділ “Центральна збагачувальна фабрика “Шахтарська”, м. Шахтарськ	33604359
Відособлений підрозділ “Шахтоуправління Волинське”, м. Торез	26391400
Відокремлений підрозділ “Шахта Прогрес”, м. Торез	26391297
Технічна одиниця “Шахта “Зоря”, смт Сєверне (м. Сніжне)	
Відокремлений підрозділ “Шахта імені Л.І. Лутугіна”, м. Торез	
Луганська область	
Відокремлений підрозділ шахтоуправління “Луганське”, смт Ювілейне (м. Луганськ)	26410557
Відокремлений підрозділ “Шахта “Лутугінська”, смт Георгіївка Лутугінського району	26478414
Відокремлений підрозділ “Шахта “Черкаська”, м. Зимогір’я Слов’яносербського району	26410818
Відокремлений виробничий підрозділ “Шахта “Ніканор-Нова”, м. Зоринськ Перевальського району	33846717
Відокремлений підрозділ шахта “Фащівська”, смт Фащівка Перевальського району	26478408
Відокремлений підрозділ “Шахта імені ХІХ з’їзду КПРС”, смт Біле Лутугінського району	26447678
Відокремлений підрозділ “Шахта “Вергелівська”, смт Вергулівка (м. Брянка)	26411019
Відокремлений підрозділ “Шахта “Тошківська”, смт Тошківка (м. Первомайськ)	26403416
Відокремлений підрозділ шахта “Гірська”, м. Гірське (м. Первомайськ)	26402894
Відокремлений підрозділ шахта “Золоте”, м. Золоте (м. Первомайськ)	26402753
Відокремлений підрозділ шахта “Карбоніт”, м. Золоте (м. Первомайськ)	26402983
Відокремлений підрозділ шахта “Ломоватська”, м. Брянка	00177046
Відокремлений підрозділ шахта “Первомайська”, м. Золоте (м.	26403391

Первомайськ)	
Відокремлений підрозділ “Шахта “Княгинівська”, м. Красний Луч	00177454
Відокремлений підрозділ “Шахта “Краснолуцька”, м. Красний Луч	26403267
Відокремлений підрозділ “Шахта “Новопавлівська”, м. Красний Луч	00177425
Відокремлений підрозділ “Шахта “Хрустальська”, м. Вахрушеве (м. Красний Луч)	26403333
Відокремлений підрозділ “Шахта “Міусинська”, м. Красний Луч	00177419
Відокремлений підрозділ “Шахта імені “Ізвестій”, м. Красний Луч	26410994
Відокремлений підрозділ “Шахта “Краснокутська”, смт Софіївський (м. Красний Луч)	26403304
Відокремлений підрозділ “Шахта “Партизанська”, смт Кріпенський (м. Антрацит)	26402977
Відокремлений підрозділ “Шахта “Комсомольська”, смт Дубівський (м. Антрацит)	26403020

Розрізи та шахти з видобутку вугілля та його переробки, які є неперспективними та підлягають закриттю в 2015-2020 роках

Волинська область

Шахта № 1 “Нововолинська”, м. Нововолинськ	
Відокремлений підрозділ “Шахта № 9 “Нововолинська”, м. Нововолинськ	00176236

Донецька область

Відокремлений підрозділ “Шахта “Південна”, смт Ленінське (м. Дзержинськ)	
--	--

Львівська область

Відокремлений підрозділ “Шахта “Великомостівська”, м. Червоноград	26307799
Відокремлений підрозділ “Шахта “Зарічна”, с. Сілець Сокальського району	26360210

Об’єкти незавершеного будівництва та законсервовані об’єкти, які можуть бути добудовані з метою їх використання для провадження діяльності у сфері видобування кам’яного вугілля та лігніту (бурого вугілля), його переробки в 2015-2020 роках

Волинська область

Шахта № 10 “Нововолинська”, с. Поромів Іваничівського району	
--	--

Луганська область

Шахта “Краснолуцька-Північна”, м. Красний Луч	
---	--